

ВІДГУК

опонента доктора юридичних наук, старшого дослідника Пузирьова Михайла Сергійовича на дисертацію Перепічки Надії Григорівни «Запобігання кримінальним правопорушенням органами пробації в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертації. Вивчаючи зміст дисертаційного дослідження, слід зазначити, що його тема має актуальний характер як для теорії, так і практики виконання покарань, а також запобігання кримінальним правопорушенням в частині правовідносин, що досліджуються у цій роботі.

Це пояснюється низкою соціально-правових чинників.

По-перше, новизною української моделі пробації, яка нормативно була закріплена 5 лютого 2015 р. із прийняттям Закону України «Про пробацію», а в організаційно-правовому плані кроки щодо подальшої розбудови вітчизняної системи пробації тривають і нині.

По-друге, значним соціально-адаптаційним потенціалом інституту пробації, що сприяє не лише виправленню та ресоціалізації засуджених, а й запобіганню вчиненню суб'єктами пробації повторних кримінальних правопорушень, оскільки особа, яка має низький криміногенний потенціал, продовжує залишатися в умовах вільного суспільства, не відчуваючи кризових явищ місць несвободи і не втрачаючи соціально корисних зв'язків, які у відомій мірі чинять антикриміногенний вплив на особу кримінального правопорушника.

Разом із тим, і це по-третє, суб'єкти пробації вчиняють повторні кримінальні правопорушення як загальнокримінального, так і пенітенціарного характеру, що негативним чином відображається як на процесі їхнього виправлення та ресоціалізації, так і безпеці суспільства загалом. Також у результаті таких негативних явищ в очах суспільства «втрачається кредит довіри» до інституту покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та пробації, а також нівелюються поступальні процеси реформування (розвитку) пенітенціарної системи України, її наближення до європейських норм і стандартів.

Зазначену проблематику під власним авторським кутом піднімає, розвиває і пропонує шляхи вирішення дисертантка, що засвідчує актуальність обраної теми, формулювання мети, завдань, визначення об'єкта і предмета.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані дисертанткою, у своїй більшості є обґрунтованими та переконливими.

Авторкою використано сучасні вітчизняні та зарубіжні літературні джерела, законодавчі й підзаконні нормативно-правові акти України. Список використаних джерел складає 176 найменувань.

Дисертантка здійснила своє дослідження, спираючись і на відповідну емпіричну базу (стор. 23–24), яку становлять статистичні й аналітичні матеріали Державної установи «Центр пробації», МВС України, Національної поліції України, Офісу Генерального прокурора, Державної судової адміністрації України, за 2019–2022 роки, а також дані, отримані в ході проведення анкетування працівників органів пробації та суб'єктів пробації (Львівська область: опитано 281 респондента – 114 працівників, 167 суб'єктів; Харківська область: 532 опитано – 189 працівників, 343 суб'єкта; Одеська область: опитано 653 респонденти – 152 працівників, 501 суб'єкта; м. Київ та Київська область: опитано 385 осіб – 213 працівників, 172 суб'єктів).

Уміле використання широкого спектру сучасних методів наукового пошуку (стор. 23) також позитивно вплинуло на ступінь обґрунтованості сформульованих дисертанткою висновків і рекомендацій.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій.

Комплексне опрацювання та систематизація відомостей з наукових джерел і норм права у їх генезисному та порівняльно-правовому аспектах дало можливість Перепічці Н. Г. сформулювати своє бачення наукової проблеми та розробити власні наукові положення, висновки і рекомендації, що відзначаються достовірністю та характеризуються науковою новизною.

До найбільш вагомих наукових положень дисертації, що характеризуються новизною або її елементами, на думку опонента, слід віднести такі:

1) *вперше* – запропоновано поняття «запобігання органами пробації ухиленню від відбування покарання, не пов'язаного з позбавленням волі»; запропоновано поняття «ресторативної юстиції», як одного із напрямів пробаційної діяльності; обґрунтовано необхідність внести зміни до ст. 2 Закону України «Про пробацію», доповнивши його п. 9, в якому надано визначення поняття «запобігання кримінальним правопорушенням уповноваженим органом з питань пробації»; розроблено пропозиції щодо проекту Комплексного цільового плану заходів запобігання кримінальним правопорушенням органами пробації України на 2024–2029 роки; розроблено проєкт наказу «Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії уповноваженого органу з питань пробації України з Національною поліцією України, Державною прикордонною службою України, Державною міграційною службою України, судами та установами виконання покарань у запобіганні кримінальним правопорушенням, що вчиняються суб'єктами пробації», зміст якого містить загальні положення, напрями та форми здійснення такої взаємодії; розкрито зміст елементів

кримінологічної характеристики кримінальних правопорушень, зокрема, рівень, структуру, динаміку, детермінанти, які сприяють вчиненню кримінально-караних діянь суб'єктами пробації; надана кримінологічна характеристика кримінальних правопорушників суб'єктів пробації за соціально-демографічними, соціально-рольовими, кримінально-правовими, морально-психологічними ознаками, на основі чого запропоновано кримінологічний портрет особи злочинця;

2) *удосконалено* – регламентацію порядку здійснення психологічної та педагогічної діяльності суб'єктів пробації шляхом внесення відповідних змін і доповнень до ч. 1 ст. 10 Закону України «Про пробацію», запропонувавши удосконалений зміст поняття «наглядова пробація»; рекомендації до оцінювання ризиків учинення повторного кримінального правопорушення неповнолітніми з урахуванням вікових та психоемоційних характеристик осіб, які не досягли 18 років; перелік критеріїв до осіб, які можуть проводити реалізацію пробаційних програм і бути залученими як куратори до такої діяльності;

3) *дістали подальшого розвитку* – визначення основних етапів становлення та розвитку інституту пробації в Україні; поняття «постпенітенціарної адаптації»; рекомендації нормативного закріплення визначення поняття «постпенітенціарна адаптація» шляхом внесення змін до ст. 2 Закону України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк»; положення про необхідність розробки методики усунення криміногенних факторів, що виявляють під час здійснення досудової пробації, з метою запобігання вчиненню особою повторного правопорушення; рекомендації щодо вирішення на законодавчому рівні питання покладання функції здійснення нагляду за поведінкою осіб, умовно-достроково звільнених від відбування покарання, на підставі ст. 81 Кримінального кодексу України на уповноважені органи з питань пробації.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані та аргументовані в роботі теоретичні положення, висновки й пропозиції упроваджено та надалі може бути використано в: *законотворчій діяльності* – шляхом запровадження міжнародних правових стандартів до Закону України «Про пробацію», «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк»; *діяльності правоохоронних органів* – при розробленні й удосконаленні відомчих (міжвідомчих) нормативно-правових актів, підготовці методичних рекомендацій з питань запобігання кримінальним правопорушенням органами пробації в Україні, у системі службової підготовки та у практичній діяльності оперативних працівників та слідчих при запобіганні, виявленні, розкритті та розслідуванні вказаної категорії злочинів (акт впровадження Головного слідчого управління НПУ України в Сумській області від 22 серпня 2022 р.); *освітньому процесі та науково-дослідній роботі* – під час підготовки лекцій, навчальних і практичних посібників, методичних

рекомендацій, тестових завдань і дидактичних матеріалів з кримінології, кримінально-виконавчого права, а також при проведенні різних видів занять із відповідних дисциплін у процесі підготовці бакалаврів та магістрів за спеціальністю 081 «Право» та в системі підвищення кваліфікації працівників Національної поліції України (акт Національної академії внутрішніх справ від 10 серпня 2022 р.)

Апробація матеріалів дисертації. Основні наукові результати дисертації відображено у 10 наукових публікаціях, із них 4 статті – у наукових виданнях, включених МОН України до Переліку наукових фахових видань з юридичних наук, 1 стаття – у науковому періодичному виданні іншої держави (Республіка Польща), 5 тез доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій та круглих столів.

Оцінка змісту дисертації. Авторка правильно визначає мету дослідження і відповідно до неї ставить завдання дослідження: з'ясувати сучасний стан наукових досліджень, пов'язаних із запобіганням кримінальним правопорушенням органами пробації в Україні; визначити місце і роль уповноваженого органу з питань пробації в системі суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням; проаналізувати міжнародний досвід запобігання кримінальним правопорушенням органами пробації та визначити можливість запровадження позитивного досвіду в національне законодавство і практичну діяльність в Україні; вивчити стан, динаміку, структуру, детермінанти та заходи запобігання кримінальним правопорушенням уповноваженими органами з питань пробації; виокремити кримінологічно значимі ознаки суб'єктів пробації, що вчиняють кримінальні правопорушення; запропонувати заходи запобігання кримінальним правопорушенням у виді ухилення засуджених від покарання, не пов'язаного з позбавленням волі; запропонувати заходи запобігання кримінальним правопорушенням з боку засуджених, звільнених від відбування покарання з випробуванням та іншими особами, які є суб'єктами пробації; визначити порядок здійснення кримінологічної експертизи щодо чинних законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, що регламентують повноваження органів пробації у сфері запобігання кримінальним правопорушенням; надати пропозиції щодо удосконалення організаційно-правових засад запобігання кримінальним правопорушенням органами пробації; запропонувати шляхи підвищення рівня взаємодії органів пробації з іншими правоохоронними органами, державними органами, організаціями та окремими громадянами.

Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що містять десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (176 найменувань на 21 сторінці) та семи додатків на 34 сторінках. Повний обсяг дисертації становить 304 сторінки, із яких основний текст – 221 сторінка.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, висвітлено ступінь вивчення проблеми і зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету й завдання, об'єкт і предмет дослідження; розкрито наукову

новизну і практичне значення отриманих результатів; подано інформацію про апробацію результатів дослідження, публікації здобувача, структуру та обсяг дисертації.

Розділ 1 «Уповноважений орган пробації, як суб'єкт запобігання кримінальним правопорушенням в Україні» присвячений з'ясуванню сучасного стану наукових досліджень, пов'язаних із запобіганням кримінальним правопорушенням органами пробації в Україні; визначенню місця і ролі уповноваженого органу з питань пробації в системі суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням; аналізу міжнародного досвіду запобігання кримінальним правопорушенням органами пробації та визначенню можливості запровадження позитивного досвіду в національне законодавство і практичну діяльність в Україні.

Так, вивчення дисертанткою наукових публікацій та аналіз правової регламентації становлення інституту пробації в Україні (стор. 29–56) дали можливість виокремити та запропонувати періодизацію даного процесу, виокремивши такі три етапи:

I етап: 2001–2010 рр. – період адаптації та прийняття законодавчих змін щодо можливості індивідуалізації системи кримінальних покарань та забезпечення виправлення правопорушників без ізоляції від суспільства, що послужило початком становлення інституту пробації. Авторка виділила такі характерні особливості цього періоду: прийняття нового Кримінального кодексу України, яким було введено інститут звільнення від відбування покарання з випробуванням; затвердження Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу; прийняття Кримінально-виконавчого кодексу України; прийняття Закону України «Про Державну кримінально виконавчу службу України» (стор. 55).

II етап: 2010–2015 рр. – період оптимізації та наближення кримінально-виконавчого законодавства України до європейських стандартів. У межах цього періоду, як зазначає дисертантка, були прийняті такі важливі законодавчі акти, як: Указ Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади», яким фактично було реорганізовано Державну кримінально-виконавчу службу України; Закон України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк»; схвалено Концепцію розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні. В даний період, додає здобувачка, здійснено поступальні кроки, спрямовані на запровадження Європейських стандартів щодо переваг системи наглядових, соціальних, виховних і профілактичних заходів (стор. 55–56).

III етап: з 2015 р. та триває до сьогодні – період трансформацій нормативно-правових змін та подальшого вдосконалення законодавства в сфері кримінально-виконавчої політики, який розпочався з моменту прийняття Закону України «Про пробацію». У дослідженні наголошено, що за цей період було прийнято низку законодавчих актів у сфері пробації, якими фактично на загальнодержавному рівні затверджено інститут пробації, а також діяльність

його органів та запровадження різноманітних програм щодо суб'єктів пробації для їхньої подальшої адаптації та реінтеграції в соціум (стор. 56).

За результатами визначення місця і ролі уповноваженого органу з питань пробації в системі суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням (стор. 57–80) дисертантка справедливо аргументує, що сьогодні удосконалення запобіжної діяльності пробації та ресоціалізація засуджених передбачає створення повноцінної системи пробації, що здатна забезпечити реабілітацію правопорушників і створити баланс між безпекою суспільства та запобіганням вчиненню ними нових кримінальних правопорушень.

Також за результатами проведеного дослідження в межах підрозділу 1.2 позитивно відмічаємо проведений дисертанткою кримінологічний аналіз, що дало їй підстави запропонувати комплекс заходів загальносоціального, спеціально-кримінологічного та індивідуального запобігання в межах розробленого нею проєкту Комплексного цільового плану запобігання кримінальним правопорушенням органами пробації на період 2024–2029 рр. (стор. 5, 25, 108, 281–289).

Заслуговує на увагу проведений дисертанткою компаративний аналіз зарубіжного досвіду запобігання кримінальним правопорушенням органами пробації (на прикладі таких країн, як США, Велика Британія, Швеція, Данія, Чеська Республіка, Нідерланди, Норвегія, Угорщина) (стор. 80–106). Це дало дисертантці підстави виділити низку організаційно-правових заходів запобігання кримінальним правопорушенням органами пробації в зарубіжних країнах на загальносоціальному, спеціально-кримінологічному та індивідуальному рівнях. А саме: 1) повернення у суспільство законослухняного громадянина, з тим щоб не залишити його наодинці зі своїми проблемами, а разом допомогти їх подолати; 2) обґрунтування необхідності імплементувати в правову та практичну діяльність органів пробації України досвіду європейських країн щодо застосування електронного моніторингу, який може використовуватися для посилення нагляду за конкретними особами, які становлять найбільший ризик вчинення подальших правопорушень або хочуть ухилитися від відповідальності; 3) пропозиція стосовно впровадження зарубіжного досвіду щодо активного використання допомоги осіб, які раніше самі були суб'єктами пробаційних програм, що сприятиме виправленню та ресоціалізації пробаціонерів, як одного з основних завдань даного інституту. Крім того, авторкою слушно наголошено, що особи, які успішно пройшли реабілітацію, можуть зараховуватись до числа волонтерів пробації і зробити свій внесок на добровільних засадах у розвиток та надання послуг пробації; 4) запозичення зарубіжного досвіду (на прикладі Великої Британії) територіального розподілу та функціональних обов'язків підрозділу пробації, які б відповідали потребам відповідно регіону, з урахуванням думки територіальної громади; 5) доцільність використання досвіду служби пробації в Англії та Уельсі за напрямками первинного та вторинного запобігання.

У розділі 2 «Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень та заходи щодо їх запобігання уповноваженими органами з питань пробації в

Україні» за результатами змістовного аналізу дисертантка отримала низку кримінологічно значимих кількісно-якісних показників вчинюваних суб'єктами пробації кримінальних правопорушень, що дало їй підстави сформулювати диференційовані заходи запобігання.

Так, на підставі вивчення стану, рівня та інших елементів кримінологічної характеристики кримінальних правопорушень, які вчиняються суб'єктами пробації (стор. 110–131) було отримано наступні кримінологічно значимі результати:

- стан повторних кримінальних правопорушень, вчинених у 2018–2021 роках, характеризувався їх відносною стабільністю, тобто відсутністю неконтрольованого зростання, а у 2021 та 2022 роках навіть тенденцією до зниження на тлі збільшення кількості осіб, які перебували на обліку;

- аналіз повторних кримінальних правопорушень, вчинених особами, які перебували на обліку уповноваженого органу пробації упродовж 2018–2021 років, засвідчив такі середні коефіцієнти повторних кримінальних правопорушень по Україні: у 2018 році – 3,33, у 2019 – 3,00, у 2020 – 3,13, у 2021 році – 2,52; середній коефіцієнт по країні за чотири роки склав 3 кримінальних правопорушення. При цьому з'ясовано, що в деяких регіонах інтенсивність кримінальних правопорушень є вищою за середній показник. До таких областей належать: Запорізька – коефіцієнт інтенсивності злочинності за чотири роки склав 5,07 на 100 осіб, які перебувають на обліку; Івано-Франківська – 3,94; Луганська – 4,14; Полтавська – 5,47; Харківська – 4,17; Херсонська – 3,64;

- отримано дані щодо структури повторних кримінальних правопорушень, вчинених особами, які перебувають на обліку уповноважених органів пробації. Зокрема, упродовж чотирьох років спостереження (2018–2021 рр.) 90–93% повторних кримінальних правопорушень вчинено особами чоловічої статі. У свою чергу, співвідношення дорослих і неповнолітніх осіб, які вчинили повторні кримінальні правопорушення, виглядає так. Від загальної кількості вчинених повторних правопорушень частка неповнолітніх осіб склала у 2018 році – 3,06%, у 2019 – 3,3%, у 2020 – 4,11%, у 2021 – 2,71%. Дисертанткою встановлено, що у попередні роки цей показник був значно вищим і досягав 15% від всієї сукупності осіб, які вчиняли повторні кримінальні правопорушення;

- звернуто увагу, що однією з ознак суспільної небезпечності кримінальних правопорушень є вчинення їх у складі групи. За чотири роки спостереження у середньому 13,4% повторних кримінальних правопорушень вчинено у складі групи. Також при вивченні ступеня тяжкості вчинених повторних кримінальних правопорушень встановлено, що 13–14% – це кримінальний проступок, 36–38% – нетяжкі злочини, 36–44% – тяжкі злочини, 3% – особливо тяжкі злочини. При цьому з'ясовано, що показник повторних особливо тяжких злочинів у 2018–2021 роках тримається у межах 51–55 злочинів (3%), суттєво знизившись у 2018 році з 288 злочинів (13,7%);

– встановлено найпоширеніші детермінанти, що впливають на вчинення кримінальних правопорушень суб'єктами пробації, серед яких виділено та охарактеризовано соціально-економічні, політико-правові, морально-психологічні.

Приділено увагу і такому важливому елементу кримінологічної характеристики, як особі кримінального правопорушника – суб'єкту пробації (стор. 131–138), у результаті чого визначено її характеристику за соціально-демографічними, соціально-рольовими, кримінально-правовими, морально-психологічними ознаками. Зокрема встановлено, що серед суб'єктів пробації, які вчиняють кримінальні правопорушення, найбільшу частку становить чоловіча категорія осіб – 661 (83,8 %), віком від 26 до 35 років – 296 (37,3 %), які мали середню освіту – 365 (46 %), не були одружені і неофіційно працевлаштовані – 464 (58,5 %).

Отримавши відповідні дані щодо вказаних елементів кримінологічної характеристики, здобувачкою вдало запропоновано дві групи заходів запобігання:

- 1) заходи запобігання кримінальним правопорушенням у виді ухилення засуджених від покарання, не пов'язаного з позбавленням волі (стор. 139–156);
- 2) заходи запобігання кримінальним правопорушенням з боку засуджених, звільнених від відбування покарання з випробуванням та іншими особами, які є суб'єктами пробації (стор. 156–178).

Позитивно із позицій кримінологічної науки варто відмітити архітектуру розділу 3 *«Основні напрями і шляхи удосконалення запобігання кримінальним правопорушенням уповноваженими органами пробації в Україні»*, в якому дисертанткою визначено порядок здійснення кримінологічної експертизи щодо чинних законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, що регламентують повноваження органів пробації у сфері запобігання кримінальним правопорушенням (стор. 184–200), що дало підстави для висновку, що Україна зробила значні кроки щодо приведення нормативно-правових актів до високих гуманістичних стандартів. Водночас, дисертанткою зауважено, що роботу у цьому напрямі не можна вважати до кінця завершеною, у зв'язку з чим нею запропоновано низку прогресивних кроків за напрямом удосконалення відповідної сфери нормативно-правового регулювання (стор. 199–200).

Також у межах третього розділу роботи надано пропозиції щодо удосконалення організаційно-правових засад запобігання кримінальним правопорушенням органами пробації, а також професійної підготовки їх персоналу (стор. 200–214).

Заслуговує позитивної оцінки у межах вироблення шляхів підвищення рівня взаємодії органів пробації з іншими правоохоронними органами, державними органами, організаціями та окремими громадянами (стор. 215–229) запропонований дисертанткою проєкт спільного наказу (так звана міжвідомча інструкція), яким регламентовано взаємодію уповноваженого органу з питань пробації України з Національною поліцією України, Державною прикордонною

службою України, Державною міграційною службою України, судами та установами виконання покарань у запобіганні кримінальним правопорушенням, що вчиняються суб'єктами пробації, з визначенням таких окремих розділів, як: загальні положення, основні напрями та форми взаємодії, якими передбачено заходи щодо: реалізації державної політики у сфері запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються суб'єктами пробації; профілактики кримінальних та інших правопорушень; виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються пробаціонерами; контроль та нагляд за поведінкою підоблікових осіб; надання допомоги та сприяння у працевлаштуванні, здобутті освіти, медичного забезпечення суб'єктам пробації; розшук та затримання осіб, які ухиляються від відбування покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та підоблікових осіб, місце знаходження яких невідомо; удосконалення правової бази профілактики кримінальних правопорушень суб'єктів пробації; забезпечення досудової пробації; здійснення пенітенціарної пробації (стор. 227, 233–234, 292–300).

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації. Позитивно в загальному оцінюючи зміст рукопису дисертації, слід відзначити наявність у ньому ряду дискусійних питань, нечіткість і недостатню переконливість обґрунтування окремих положень, міркувань та висновків авторки, зокрема:

1) дисертанткою проаналізовано відповідну правозастосовну практику США, Великої Британії, Швеції, Данії, Чеської Республіки, Нідерландів, Норвегії, Угорщини щодо запобігання кримінальним правопорушенням органами пробації (стор. 3, 80–106). У контексті предмета дослідження використання порівняльно-правового (компаративного) методу є позитивним і репрезентативним. Водночас під час захисту хотілось би почути, якими саме критеріями керувалася авторка при виборі зазначених зарубіжних країн;

2) у дисертації, в межах визначення кримінологічного портрета зазначено, що 58,5 % суб'єктів пробації, які найчастіше вчиняють кримінальні правопорушення, офіційно непрацевлаштовані (стор. 4, 134, 180, 240). Тому варто уточнити, які саме заходи мають вживати уповноважені суб'єкти запобіжної діяльності, спрямовані на покращення рівня соціально корисної зайнятості як антикриміногенного фактора;

3) щодо точності понятійного апарату. Так, у дисертації вжито поняття «особа пробаціонера», «пробаціонери» замість легально визначеного «суб'єкт пробації» (п. 8 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про пробацію»). Так само: «підоблікові особи», «піднаглядні». Дисертантці варто навести аргументи, який із термінів вона вважає більш вдалим у контексті предмета дослідження. Так само дисертантка у тексті роботи вживає поняття «служба пробації», «державна кримінально-виконавча політика у сфері діяльності уповноваженого органу з питань пробації», «громадський помічник» (замість відповідно: органів пробації, державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, волонтер);

4) у дисертації авторка пропонує введення як до наукового, так і до легального обігу таких понять, як «ресторативна юстиція» (стор. 7, 24, 197–198, 230, 247–248), «постпенітенціарна адаптація» (стор. 6, 7, 26, 195, 199, 230, 247),

надаючи їм власні визначення. Це оцінюється позитивно і заслуговує підтримки. Разом із тим:

– по-перше, щодо ресторативної юстиції дисертантці варто уточнити, на якій стадії пробаційної діяльності (у межах якого виду пробації: досудової, наглядової, пенітенціарної) має реалізовуватися такий новаційний напрям пробаційної діяльності, запровадження якого пропонує авторка;

– по-друге, стосовно постпенітенціарної адаптації, якою пропонується доповнити відповідні положення Закону України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк», то як така авторська пропозиція узгоджуватиметься із можливим запровадженням в Україні такого виду пробації, як постпенітенціарна, що також перебуває на порядку денному пенітенціарної науки і практики.

Зазначені зауваження носять дискусійний характер, відображають власну наукову позицію опонента і можуть слугувати підставою для наукової дискусії під час прилюдного захисту дисертації. Зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку наукової праці здобувачки.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам (повнота викладу дисертації в опублікованих працях; виконання вимог академічної доброчесності).

Основні положення дисертації з належним ступенем повноти були відображені у наукових статтях, підготовлених та опублікованих дисертанткою, кількість і якість яких відповідає вимогам щодо публікацій, зарахованих за темою дисертації.

Аналіз тексту дисертації Перепічки Н. Г. «Запобігання кримінальним правопорушенням органами пробації в Україні» свідчить про відсутність порушень авторкою вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень і відомостей; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності; використано методики дослідження та джерела інформації. У роботі не виявлено ознак академічного плагіату, фабрикацій чи фальсифікацій.

Викладені в дисертації рекомендації та конкретні пропозиції щодо удосконалення механізму запобігання кримінальним правопорушенням органами пробації в Україні, є теоретично обґрунтованими та аргументованими.

Тема дисертації є актуальною, сформульовані авторкою висновки та рекомендації є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною та мають значення не лише для наук антикримінального блоку (кримінального, кримінально-виконавчого права та кримінології), а й для правозастосовної практики.

Дисертація написана грамотною юридичною мовою та оформлена відповідно до вимог, що ставляться до такого роду наукових праць.

Дисертація відповідає спеціальності, за якою здійснене дослідження.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК:

Дисертація **Перепічки Надії Григорівни «Запобігання кримінальним правопорушенням органами пробації в Україні»**, подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є самостійною завершеною науковою працею, містить нові науково обґрунтовані результати проведених досліджень, які розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для юридичної науки, відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами від 03.04.2019 р. № 283), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (зі змінами від 31.05.2019 р. № 759), та пп. 5–9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами від 21.03.2022 р. № 341), а її авторка **Перепічка Надія Григорівна заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».**

Опонент:

Професор кафедри кримінального,
кримінально-виконавчого права та кримінології
Академії Державної пенітенціарної служби,
доктор юридичних наук, старший дослідник

М. С. Пузирьов

Підпис Пузирьова М. С. засвідчую

Начальник відділу документального
забезпечення, архівної справи
та роботи зі зверненнями громадян
Академії Державної пенітенціарної служби

С. О. Прищеп